

Kalliomäki ym.: Voimajohdon rakentamisesta Reunankylään Vantaalla

Eduskunnan Herra Puhemiehelle

Valtioneuvosto on 23.9.1993 päättänyt antaa Teollisuuden Voimansiirto Oy:lle lunastusluvan ja ennakkohaltuunottoluvan voimajohdon rakennustöitä varten Vantaan kaupungissa Riipilän kylän alueella.

Teollisuuden Voimansiirto Oy:llä on hallussaan v. 1939 lunastettu voimajohtokäytävä, joka kulkee Riipilän kylän alueella olevan Reunankylän lävitse. Teollisuuden Voimansiirto Oy haluaisi rakentaa vanhaan johtokäytävään nykyisen 110 kV:n voimajohdon lisäksi uuden 400 kV:n voimajohdon.

Useat lausunnonantajat ovat vastustaneet uuden 400 kV:n voimajohdon rakentamista vanhaan johtokäytävään Reunankylän kohdalla. Uudenmaan lääninhallitus ja Vantaan kaupunki ovat mm. vaatineet, että voimajohto olisi tullut rakentaa Vantaan yleiskaavan mukaisesti kylän eteläpuolelle.

Reunankylän maanomistajat ovat vuoden 1992 aikana antaneet hakijalle ennakkosuostumukset voimajohdon rakentamista varten, mutta ovat 19.3.1993 päivätyllä kirjeellä ilmoittaneet Teollisuuden Voimansiirto Oy:lle peruuttavansa suostumuksensa. Peruutusilmoituksen on allekirjoittanut suurin osa niistä Reunankylän maanomistajista, jotka ovat aiemmin antaneet suostumuksen johdon rakentamista varten.

Kauppa- ja teollisuusministeriö on 27.9.1988 myöntänyt sähkölain 26 §:n 1 momentissa tarkoitetun luvan 400 kV:n voimajohdon Ulvila—Anttila rakentamiseksi. Päätöksen johdannossa on lueteltu kaupungit ja kunnat, joiden alueelle voimajohto on tarkoitus rakentaa. Näiden kaupunkien joukossa ei mainita Vantaan kaupunkia.

Teollisuuden Voimansiirto Oy on tämän jälkeen v. 1992 tehnyt sähkölain mukaisen rakentamisolmuksen 400 kV:n voimajohdosta Ruotsinkylä—Tammisto—Länsisalmi, joka kulkisi Vantaan ja Helsingin kaupunkien ja Tuusulan kunnan alueella. Kauppa- ja teollisuusministeriön 16.6.1992 antamasta ilmoituksesta ei käy ilmi, että ministeriö olisi hyväksynyt tai jättänyt hyväksymättä voimajohdon rakentamisen esimerkiksi Reunankylän lävitse. Näin ollen linjauksen yksityiskohdista tulisi päättää tässä tapauksessa ensisijaisesti lunastusmenettelyn ja toissijaisesti mahdollisen kunnan rakennuslupamenettelyn yhteydessä.

Teollisuuden Voimansiirto Oy on lunastushakemuksessaan esittänyt, että voimansiirtolinja rakennettaisiin Vantaan kaupungin yleiskaavasta poiketen Reunankylän lävitse.

Sähkölain 4 §:n mukaan sähkölaitteet on rakennettava siten, ettei niistä aiheudu henkeen, terveyteen tai omaisuuteen kohdistuvaa vaaraa ja etteivät ne sähkömagneettisesti häiritse kohtuuttomasti ympäristöä.

Kauppa- ja teollisuusministeriö on omissa julkaisuissaan (Voimajohtojen sähkö- ja magneettikenttien biologiset vaikutukset ja terveyshaitat, Sarja D:159, Helsinki 1988) todennut mm.: ”... tämänhetkinen tietous erityisesti magneettikenttien pitkäaikaisvaikutuksista on kuitenkin siinä määrin ristiriitaista, että altistumista voimakkaille magneettikentille on syytä rajoittaa aina, kun se teknis-taloudellisesti on mahdollista.”

Mikäli voimalinja rakennettaisiin Reunankylän lävitse, kolme asuin- ja kiinteistöä jäisi 14—20 metrin ja suurin osa asuin- ja kiinteistöistä alle 300 metrin etäisyydelle linjauksesta.

Edellä olevan perusteella ja valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momenttiin viitaten esitämme kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin Hallitus aikoo ryhtyä, jotta valtioneuvoston 23.9.1993

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 1993

Antti Kalliomäki

antama päätös Teollisuuden Voimansiirto Oy:lle voimajohdon rakentamisesta vastaisi Vantaan kaupungin Riipilän kylän alueella olevan Reunankylän asukkaiden, Uudenmaan lääninhallituksen ja Vantaan kaupungin voimajohdon rakentamislinjauksesta esittämiä näkemyksiä?

Tarja Kautto

Eduskunnan Herra Puhemiehelle

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa Te, Herra Puhemies, olette toimittanut valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kansanedustaja Antti Kalliomäen ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen n:o 666:

Mihin toimenpiteisiin Hallitus aikoo ryhtyä, jotta valtioneuvoston 23.9.1993 antama päätös Teollisuuden Voimansiirto Oy:lle voimajohdon rakentamisesta vastaisi Vantaan kaupungin Riipilän kylän alueella olevan Reunankylän asukkaiden, Uudenmaan lääninhallituksen ja Vantaan kaupungin voimajohdon rakentamislinjauksesta esittämiä näkemyksiä?

Vastauksena kysymykseen esitän kunnioittaen seuraavaa:

Teollisuuden Voimansiirto Oy:n hallussa oleva 30 metrin levyinen voimajohtokäytävä on vuonna 1939 lunastettu valtakunnalliseen sähkönsiirtokäyttöön. Tuolloin 110 kV:n johdot olivat suurimpia siirtojohtoja. Nykyään tähän tarkoitukseen käytetään 400 kV:n johtoja.

Hakiessaan 23.9.1993 myönnettyä lunastuslupaa hakijayhtiö lähti siitä, että 400 kV:n johtimet sijoitetaan samoihin pylväisiin olemassa olevien 110 kV:n johtimien kanssa. Myös viranomaiset, muun muassa Uudenmaan lääninhallituksen ympäristösasto, ohjasivat yhtiötä käyttämään aikaisemmin lunastettua johtokatua. Lisälunastuksen tarve oli yleensä 6 metriä siellä, missä oli mahdollista käyttää tavanomaisia harustettuja pylviä. Reunan alueella lisämaan lunastukseen ei ollut mahdollisuuksia rakennuskannan takia, ja siellä on tarkoitus käyttää vapaasti seisovia teräspylviä.

Hyväksyessään hakijayhtiön rakentamislupamääräyksen 16.6.1992 kauppa- ja teollisuusministeriöllä ei ollut mahdollisuutta puuttua johdon sijaintiin, koska se ratkaistaan lunastusmenettelyssä.

Korkein hallinto-oikeus on 10.9.1993 antamissaan kahdessa päätöksessä, jotka koskivat nyt puheena olevan 400 kV:n johdon sijoittamisesta tehtyjä valituksia, todennut, että johdon

sijaintipaikka määrätään lunastuslain mukaisesti.

Vantaan kaupungin hyväksymällä yleiskäytävällä ei sinänsä voi perustaa oikeutta siirtää johto kaavassa ehdotettuun paikkaan Reunan alueen eteläpuolelle. Hakijalla on lakiin perustuva oikeus pitää johto nykyisessä paikassa. Vantaan kaupunki on maankäytöllisistä syistä aiemminkin siirittänyt sähkölinjoja ja maksanut aiheutuneet kustannukset. Hakijayhtiö olisi siirtänyt johdot ehdotettuun paikkaan, mikäli sille olisi korvattu aiheutuvat lisäkustannukset 3,66 miljoonaa markkaa.

Hakija on näyttänyt maanomistajien kirjallisesti suostuneen lunastukseen. Mikäli maanomistajat ovat myöhemmin peruuttaneet suostumuksensa, hakija ei ole hyväksynyt peruutuksia. Ministeriöllä tai valtioneuvostolla ei ole keinoja sen tilanteen varalta, että osapuolet eivät pääse sopimukseen. Viime kädessä kiistan voi ratkaista vain alioikeus.

Reunan alueella lähimpänä johtoa oleva talo on 20 metrin etäisyydellä ja sen ulkoseinän kohdalla magneetikentän voimakkuuden teoreettinen maksimi voisi olla johdinten siirtokyvyn perusteella noin 1,2 μ T (mikroteslaa). Pitkänajan keskimääräinen kenttä tulee kuitenkin olemaan vain noin 0,7 μ T. Kansainvälinen säteilysuojeluyhdistys IRPA (International Radiation Protection Association) ja WHO ovat suositaneet jatkuvalla magneetikenttälälytykselle raja-arvoa 100 μ T ja koko työpäivän kestäväälle altistukselle raja-arvoa 500 μ T.

Kauppa- ja teollisuusministeriö teetti vuosina 1987—1988 selvityksen Voimajohtojen sähkö- ja magneetikenttien biologiset vaikutukset ja terveyshaitat, johon suomalaiset alan tutkijat kokosivat senhetkisen tiedon sekä Suomesta että ulkomailta. Hanketta valvoi laaja sekä viranomaisista että alan sidosryhmistä ja tutkijoista koottu ryhmä. Tuolloin keskeisimmäksi johtopäätökseksi jäi, että aihetta normien valmisteluun ei ollut, mutta altistumista voimakkailla magneetikentille olisi vältettävä aina, kun se on mahdollista. Tämän jälkeen asiasta on tehty erillaisia tutkimuksia ja kartoituksia sekä kotimaassa että ulkomailta.

Magneetikenttiä koskeva tutkimustieto ei ole

vielä siinä määrin yksiselitteistä, että sen perusteella voitaisiin suoraan ryhtyä säätämään rajoituksia altistumisesta magneettikentille. Ruotsin viranomaiset ovat parhaillaan arvioimassa, antavatko viimeisimmät ruotsalaistutkimukset aihetta joihinkin suosituksiin. Tanskassa loka-kuussa 1992 julkaistu samantyyppinen tutkimus ei tue ruotsalaistutkimusten tuloksia. Suomessa tehty vastaava tutkimus valmistui elokuussa 1993. Sen tulokset poikkesivat edellä mainituista tutkimuksista. Kauppa- ja teollisuusministeriön

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 1993

rahoittamana on parhaillaan menossa selvitystyö tämän hetken tutkimustiedon pohjalta. Työ valmistuu 30.4.1994. Sen jälkeen ministeriö harkitsee, mihin toimenpiteisiin on syytä ryhtyä.

Valtioneuvoston 23.9.1993 antama lunastuslupapäätös on korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavana muun muassa Reunan alueen asukkaiden valituksen perusteella. Mikäli korkein hallinto-oikeus kumoaa päätöksen, hallitus ryhtyy sen vaatimiin toimenpiteisiin.

Kauppa- ja teollisuusministeri *Seppo Kääriäinen*

Till Riksdagens Herr Talman

I det syfte 37 § 1 mom. riksdagsordningen anger har Ni, Herr Talman, till vederbörande medlem av statsrådet översänt följande av riksdagsman Kalliomäki m.fl. undertecknade spörsmål nr 666:

Vilka åtgärder har Regeringen för avsikt att vidta för att få statsrådets beslut av 23.9.1993 till Teollisuuden Voimansiirto Oy om dragning av en kraftledning att motsvara de åsikter om linjedragningen för kraftledningen som invånarna i byn Reuna i Ripuby i Vanda stad, länsstyrelsen i Nylands län och Vanda stad har företrätt?

Som svar på detta spörsmål får jag värdsamt anföra följande:

Den 30 meter breda kraftledningskorridoren som är i Teollisuuden Voimansiirto Oy:s besittning inlöstes 1939 för riksomfattande elöverföring. Då var 110 kV:s ledningar de största överföringsledningarna. Idag används 400 kV:s ledningar för detta ändamål.

Då sökandebolaget ansökte om det inlösningsstillstånd som beviljades den 23 september 1993 utgick det ifrån att 400 kV:s ledningarna placeras på samma stolpar som de existerande 110 kV:s ledningarna. Också myndigheterna, bl.a. miljöavdelningen vid länsstyrelsen i Nylands län, instruerade bolaget att använda den tidigare inlösta ledningsgatan. Behovet av tilläggsinlösnings var i allmänhet 6 meter på de ställen där det var möjligt att använda vanliga stagade stolpar. På området i Reuna var det inte möjligt att lösa in mera mark p.g.a. byggnadsbeståndet och där har man för avsikt att använda fritt stående stålstolpar.

Då handels- och industriministeriet den 16 juni 1992 godkände sökandebolagets byggnadsanmälan hade ministeriet inga möjligheter att ingripa i ledningens läge, eftersom detta avgörs vid inlösningsförfarandet.

Högsta förvaltningsdomstolen har i två beslut av den 10 september 1993, som gällde besvär över läget för 400 kV:s ledningen, kon-

staterat att ledningens läge bestäms enligt inlösningslagen.

Med den generalplan som Vanda stad har godkänt kan man inte i sig grunda rätt att flytta ledningen söder om Reuna som det föreslås i planen. Sökanden har lagstadgad rätt att hålla ledningen på den nuvarande platsen. Vanda stad har av markdispositionsskäl tidigare flyttat ellinjer och betalt kostnaderna för detta. Sökandebolaget skulle ha flyttat ledningarna till den föreslagna platsen, om bolaget hade ersatts för de tilläggskostnader på 3,66 miljoner mark som detta medför.

Sökanden har påvisat att markägarna skriftligen har samtyckt till inlösningsen. Ifall markägarna senare har återtagit sitt samtycke, har sökanden inte godkänt detta. Ministeriet eller statsrådet har inga metoder att ta till för det fall att parterna inte kan komma överens. I sista hand kan tvisten endast avgöras i under rätt.

Det hus i Reuna-området som är beläget närmast ledningen ligger på ett avstånd av 20 meter från den och vid husets yttervägg kan den teoretiska maximin för magnetfältets styrka på basis av ledningarnas överföringsförmåga vara ca 1,2 μ T (mikrotesla). På lång sikt kommer det genomsnittliga fältet dock att vara endast ca 0,7 μ T. Internationella strålningsskydds-föreningen IRPA (International Radiation Protection Association) och WHO har rekommenderat ett gränsvärde om 100 μ T för dem som fortgående utsätts för magnetfält och ett gränsvärde om 500 μ T för dem som utsätts under en hel arbetsdag.

Handels- och industriministeriet lät 1987—1988 göra en utredning om de biologiska effekterna och hälsoolägenheterna av kraftledningars el- och magnetfält, i vilken finska forskare på området samlade in den information som fanns vid tidpunkten både här hemma och i utlandet. Projektet övervakades av en omfattande grupp av myndigheter, intressegrupper och forskare på området. Då blev den viktigaste slutsatsen att det inte fanns något skäl att bereda några normer men att man alltid skulle undvika att utsätta sig för kraftiga magnetfält när det bara var

möjligt. Efter detta har olika undersökningar och kartläggningar gjorts i saken både inom landet och utomlands.

De forskningsrön som gäller magnetfält är ännu inte så entydiga att det på basis av dem direkt vore möjligt att stadga om begränsningar för hur mycket man får utsätta sig för magnetfält. De svenska myndigheterna håller som bäst på att utvärdera om de senaste svenska undersökningarna ger anledning till några rekommendationer. En undersökning av samma slag, som publicerades i oktober 1992 i Danmark, stöder inte resultaten i de svenska undersökningarna. Motsvarande undersökning i Finland blev klar i

Helsingfors den 22 december 1993

augusti 1993. Resultaten av den avvek från de ovan nämnda undersökningarna. Ett utredningsarbete som handels- och industriministeriet finansierar pågår som bäst utgående från dagens forskningsrön. Arbetet blir klart den 30 april 1994. Efter detta överväger ministeriet vilka åtgärder det finns skäl att vidta.

Det beslut om inlösningsstillstånd som statsrådet gav den 23 september 1993 prövas som bäst av högsta förvaltningsdomstolen bl.a. på grund av besvär från invånarna i Reuna. Ifall högsta förvaltningsdomstolen upphäver beslutet, vidtar regeringen de åtgärder som detta kräver.

Handels- och industriminister *Seppo Kääriäinen*